

PETITS TESTIMONIS D'UNES OBRERES



Beatriz Alarcón, 2006

Normalment, a la nostra revista hi ha un article amb una entrevista a algun poblenoví conegut per la seva trajectòria professional. Enguany, hem pensat fer una entrevista a tres persones, tres dones, que no surten a les revistes ni a la televisió, però que, com moltes altres, han viscut una època de la nostra història i formen part d'aquests personatges anònims que han treballat a les fàbriques de la Manchester catalana i, per tant, formen part de la nostra història. Creiem que poden aportar un bon testimoni que acabi d'il·lustrar el tema del dossier d'aquest número: la vida obrera.

Beatriz Alarcón Hernández

«Penso que l'autèntic progrés és aquell que s'encamina cap a les llibertats de les persones.»

Vaig néixer a Lió (França) el 16 de març de 1934. El meu pare havia anat cap allà de jove, però als vuit mesos em van dur cap al Poblenou, on he viscut sempre, excepte un any i mig que vaig tornar a França.

He treballat a diferents empreses tèxtils durant més de 36 anys. Primer vaig fer de bitllaire i, més endavant, ja vaig treballar com a teixidora. Abans no era com ara: si et quedaves sense feina o en trobaves una altra que t'agradava més o que et pagaven més bé era fàcil canviar i hi havia molta mobilitat. Entre altres empreses, he estat a Mitjans i Parés (ubicada dins del recinte de Can Saladrigas), Sederías Españolas, Martí Llopart i Trenchs, La Escocesa, Suc. de Antonio Soler, Industrias Marlon, Manufactures Casals Malagrida i Vidal i Serra, que era del ram de l'aigua.

Si era una dona avançada al meu temps? No ho sé. Potser sí que n'era, de *moderna*. El que sí que és cert és que era força reivindicativa i intentava defensar els drets que teníem els treballadors, i els encarregats ja sabien que jo era una mica *guerrillera*. Sempre que hi havia alguna reivindicació hi era pel mig, però simplement volia lluitar per les poquetes coses que teníem al nostre favor, ja que, pel que fa als empresaris, en un principi si tu complies els objectius ells responien complint allò que establia la llei, ni més ni menys.

Jo no he sofert cap tipus de maltractament. Es pot parlar d'una certa inseguretats, ja que la maquinària que utilitzàvem era perillosa. De fet, un bon cop amb la llançadora et podia fer molt de mal, però a tot arreu era més o menys igual. Si et feies mal et curaven o et portaven a la mútua i, apa, a tornar a treballar.

Algun tipus de discriminació pel fet de ser dona? Bé, hi havia petites coses, com el fet que alguns empresaris no volien que les dones fessin

els torns de nit, posant com a excusa les obligacions familiars. Sembla que tingui poca importància, però això impedia que si necessitaves diners poguessis fer més hores. Els sous, però, anaven per categoria professional. Si tenies una feina, tots cobraven el mateix, la diferència podia estar entre una empresa o una altra. Les condicions laborals eren diferents entre empreses, però que jo recordi a la majoria on jo vaig treballar l'horari era seguit, fèiem torns de vuit hores de matí, tarda o nit, depèn, i si després podies feies hores extres (que eren molt necessàries).

La relació amb els companys era força bona, en general. Passàvem moltes hores plegats. En el cas de les teixidores, com que no es podia parlar, a més que hi havia molt soroll, entre les companyes teníem un llenguatge per signes.

Recordo quan treballava a La Escocesa que la relació era òptima, però hi havia molta por. La gent treballava i callava, ningú no lluitava pels seus drets. Una llàstima.

Com a fet negatiu puc parlar d'una de les empreses en les quals vaig treballar, on hi va haver un incident per la repartició de punts. Resulta que ens donaven uns punts pels fills i les persones a càrrec que tenia cadascú, i eren un total de punts que es repartien entre els treballadors, és a dir, que si hi havia més treballadors que els corresponien punts, ens en tocaven menys a cadascú. Jo, que feia temps que estava separada, a més a més tenia al meu càrrec la meva sogra i em pertanyien uns quants punts més. Doncs bé, els companys no van estar d'acord a repartir i davant de les protestes que hi va haver el delegat de l'empresa em va dur al sindicat vertical i, davant la meua sorpresa, el senyor que ens va atendre, un home molt eixut i que feia una mica de respecte, va donar-me la raó i a sobre va renyar el nostre representant —li va preguntar si no coneixia les lleis, i li va dir que així anava el país...

Què més puc dir? Que la conciliació de la vida familiar de la qual avui en dia es parla tant no era tan complexa. Sempre podies deixar els fills amb algun familiar o veïna. Sembla mentida, però treballant de dilluns a dissabte vuit hores com a mínim, no teníem l'estrès que té la gent avui en dia. Potser ens preniem les coses d'una altra manera.



Maria Rosa Puertas, 2006

M. Rosa Puertas Tortajada

«Hi va haver moments que tot el que guanyava ho havia de donar a qui em cuidava el fill.»

Sóc del Poblenou. Vaig néixer el 6 de febrer de 1919 i vaig començar a treballar poc abans dels catorze anys a Mier, Rubín, Bigatà i Cia. d'aprenent, però jo no havia d'anar a treballar en una fàbrica, eh?, que els meus pares em van fer anar a estudi, i jo sabia escriure a màquina, taquigrafia, francès, etc. Però ja se sap, la gent gran en aquella època... A la meua àvia li van oferir la feina per a mi i, com que els diners feien molta falta i jo era

bona nena... Si això m'hagués passat ara, com seria de diferent tot...

Can Saladrigas era molt gran, i hi havia tot d'empreses dins. Jo treballava a la part on ara és el casal d'avis, al pis de dalt, mentre que els telers estaven a baix. Al primer pis hi havia molt de silenci, en comparació de la resta de l'edifici. La meva feina fou de nuadora i passadora. Al principi, quan vaig començar, donava els fils a la nuadora, més ben dit, primer et posaven al costat de la que donava els fils a la nuadora i tu ho miraves, i la setmana següent ja ho havies de fer tu. Com que la nuadora anava a preu fet, tu, que li donaves els fils, també. Recordo que ens feien netejar el terra a les aprenentes i, a canvi, ens donaven una propineta. Jo no volia ser teixidora, perquè les llançadores eren velles i era fàcil fer-se mal; preferia fer la feina de nuadora. Era una feina complexa, perquè no podies equivocar-te o tota la peça sortia malament. I el pitjor de tot era que els sous eren molt baixos i si la màquina fallava o el cotó era molt dolent, paties, perquè com que anaves a preu fet no cobraves.

Més endavant vaig canviar de feina i vaig anar a La Sedalga i a Can Rodergues, al costat de Can Folch.

De fet, a la Bigatà vaig estar poc temps com a nuadora i vaig anar a una altra empresa, per guanyar més diners. Tot i que era poc, les nuadores cobraven bé, i les aprenentes, que evidentment cobraven molt menys, esperaven que alguna faltés per suplir-la i, quan es jubilava, passaven al seu lloc. Com que jo vaig entrar amb força experiència, no vaig fer d'aprenenta, sinó que vaig entrar directament com a nuadora i, és clar, les altres aprenentes no van estar gaire contentes, i em tenien una mica de mania. La veritat, no ho vaig passar gaire bé.

Conciliar la vida familiar amb la laboral? Si fa no fa, com moltes famílies avui en dia. Es feia el que es podia... De petitet alletava el meu fill a la fàbrica. Després vaig haver de recórrer a una veïna i a una coneguda, pagant, és clar.

Quan es va acabar la guerra treballàvem tres dies a la setmana, i jo no tenia ni una pesseta, perquè tot el que guanyava ho havia de donar a la senyora que em cuidava el nen, o sia que quan anava a plaça havia de dir a la Sisa, la bacallanera, que m'havia descuidat els cèntims i que li pagava

més endavant. Com que em coneixia de sempre..., pobreta! Mira com estava tot que em vaig posar malalta i, fixa-t'hi, em va sortir més a compte que treballar.

Les condicions laborals... Bé, fèiem horari partit i molts cops recordo haver esmorzat d'amagat mentre treballava. Es cobrava poc i es feien moltes hores. D'altra banda, hi havia força moviment aquí al Poblenou, hi havia molts i molts treballadors; per tant, molt sindicalisme. S'intentava avançar, però molt a poc a poc, i és que veníem d'una època molt dolenta.

Teresa Gisbert Alaball

«Una guerra sempre és una guerra, però la més dolenta és aquella que és entre germans.»

Jo també sóc del Poblenou. Com la meva companya, vaig néixer el 1919, però el 17 de febrer, i, com ella, la primera empresa on vaig treballar de ben joveneta va ser Mier, Rubín i Cia. (que després va ser Mier, Rubín, Bigatà i Cia.), dins del recinte de Can Saladrigas. Era una empresa molt gran. Almenys hi havia 200 telers; fèiem teixits de cotó. Hi havia molts treballadors.

Primer vaig fer de bitllaire, vigilant els rodets que preparen el fil per als telers, i amb el temps vaig dur una màquina més gran, que era més complexa de portar, però guanyaves dues pessetes més a la setmana, i jo m'hi vaig atrevir i me'n vaig sortir prou bé. Després vaig fer de teixidora. A les bitllaires ens ensenyaven l'ofici les teixidores; a canvi, els havíem de netejar els telers. Per tant, havíem d'entrar més aviat a treballar. Quins farts de netejar!

Quan el tèxtil va començar a anar malament, es treballava tres dies a la setmana o així. Llavors vaig marxar a una fàbrica de bombetes, que es deia Lámparas UME, on vaig fer d'encarregada.

Discriminació pel fet de ser dona? No, la veritat; hi havia alguns homes, els contramestres, els mes-

tres, els mecànics, però hi havia moltes més dones. De fet, no recordo cap teixidor.

Era una empresa molt seriosa, no he patit cap discriminació, ni a Can Bigatà ni enlloc. De fet, a l'empresa de bombetes era jo l'encarregada.

Les condicions no eren ni molt menys com ara, potser estàvem més acostumats a patir i aguantàvem més. No hi havia *seguro* —em penso que jo mai no m'havia pres cap pastilla fins ara—, ni vacances. Bé, els dies de festa festa sí que no treballàvem, tampoc els diumenges, però això d'un mes sencer... I fins que no hi van haver els sindicats no estàvem assegurades. Els sindicats eren molt diferents de com són ara, o almenys a mi m'ho semblava. De fet, durant la guerra a l'empresa manava primer l'amo, l'Isidro, i després la UGT i la CNT, i entre els dos sindicats van dur la fàbrica força bé. No era com ara, tantes enveges i *lios*.

A Can Bigatà s'estava prou bé, l'amo era molt correcte i ens tractava amb força respecte, era una empresa seriosa. En canvi, la meva àvia treballava al Cànem i allà sí que les pegaven. Per això eren com eren les dones del Cànem. Sí que n'eren, de revolucionàries! No les podien pas agafar, no. Quan hi havia protestes elles sortien al carrer i s'omplien les mitges amb pedres i sorra i aul, vinga a donar cops! La policia no podia amb elles! Les anomenaven les *xinxes*.

Els companys? Amb les companyes sempre he tingut molt bona relació, ens ajudàvem, teníem un llenguatge propi, amb signes, perquè no es podia parlar de coses que no fossin feina. Ens havíem arribat a explicar el serial i fins i tot pel·lícules.

Recordo que hi havia dues noies que estaven enamorades, i es portaven regalets i es feien amors. I la resta les miràvem, a veure què feien... També parelles que s'havien fet entre treballadors i treballadores. Mira, era curiosa la diferència de les treballadores de diferents barris. Per exemple, dèiem «guaita! Les de la Barceloneta» i, no ho sé, eren com... diferents.

El record més important? La guerra. Recordo que al Poblenu li deien el Poble Negre, i la gent de fora ens preguntava si no ens feia por de viure-hi. Aquí, durant la guerra vam patir molt, vam continuar treballant i fèiem robes de cotó, pèls russos, en deien. La guerra, quina por! Les sirenes i les bombes; els amos que ens feien posar dretes



al costat de les columnes de la fàbrica; por, misèria i gana... I la postguerra va ser pitjor. Ui, i els *moros* d'en Franco...

Potser per tot allò la gent feia molta més pinya, com aquella vaga dels tramvies quan van voler apujar-lo i tothom anava a peu. Fins i tot el cap de setmana, que hi va haver partit del Barça. Això sí que era unió, ara ja no es protesta per res. I posats a protestar, els meus pares van posar tots els cèntims a la cooperativa La Flor de Maig, perquè a les cooperatives, abans, a banda de comprar es podia estalviar, i de tots aquests estalvis ho hem perdut tot: ens van fer uns *vales*, però a l'hora de la veritat no ens han tornat ni un *duro* de tot allò que van confiscar per la guerra!

Teresa Gisbert, 2006

YOLANDA PIRLA
ROBERT NEBOT